

«ԲՏԱ ԻՆՎԵՍՏԲԱՆԿԲԱՆԿ» ՓԲԸ
ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ՎԱՐՄԱՆ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

«ԲՏԱ ԻնվեստԲանկ» ՓԲԸ հաշվապահական հաշվառման վարման Քաղաքականությունը

Սույն կանոնակարգը սահմանում է «ԲՏԱ ԻնվեստԲանկ» ՓԲԸ (այսուհետ՝ Բանկ) հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը՝ այն սկզբունքները, եղանակները, կանոնները, ձևերն ու ընթացակարգերը, որոնք ընդունվում են բանկի կողմից՝ հաշվապահական հաշվառումը վարելու և ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելու և ներկայացնելու համար:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում ընտրված մեթոդաբանությունը ապահովում է, որպեսզի ֆինանսական հաշվետվությունները բավարարեն կիրառվող ՀՀ հաշվապահական հաշվառման յուրաքանչյուր ստանդարտի պահանջներին և հաշվապահական հաշվառումը կարգավորող այլ ենթաօրենսդրական ակտերին:

1. Բանկում հաշվապահական հաշվառման վարման հիմնական դրույթները

1.1 Բանկում հաշվապահական հաշվառումը վարվում է «Հաշվապահական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքի, Հայաստանի Հանրապետության հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների, հաշվապահական հաշվառումը կարգավորող ՀՀ կենտրոնական բանկի և կառավարության լիազորված մարմնի կողմից ընդունված ենթաօրենսդրական ակտերի համաձայն:

1.2 Հաշվապահական հաշվառումը Բանկի ակտիվների, սեփական կապիտալի, պարտավորությունների վիճակի ու շարժի վերաբերյալ դրամական արտահայտությամբ տեղեկատվության հավաքագրման, գրանցման և ընդհանրացման համակարգ է՝ տնտեսական գործառնությունների համընդհանուր և անընդհատ փաստաթղթային հաշվառման միջոցով:

1.3 Հաշվապահական հաշվառման հիմնական խնդիրներն են՝

- տնտեսական գործառնությունների և բանկի գործունեության արդյունքների վերաբերյալ ամբողջական և արժանահավատ տեղեկատվության ձևավորումը,
- գույքի առկայության և շարժի, նյութական, աշխատանքային և ֆինանսական միջոցների (ռեսուրսների) օգտագործման նկատմամբ վերահսկողության ապահովումը,
- ֆինանսական գործունեության մեջ առկա բացասական երևույթների մասին ժամանակին զգուշացումը,

1.4 Բանկում հաշվապահական հաշվառումը վարվում է.

- ՀՀ դրամով, արտարժույթով ներկայացված տարրերը պետք է վերածվեն դրամի՝ հաշվետվության օրվա ՀՀ ԿԲ սահմանած հաշվարկային փոխարժեքով,
- կրկնակի գրանցման եղանակով՝ հաշվային պլանին համապատասխան,
- անալիտիկ և սինթետիկ հաշվառման տվյալները պետք է համապատասխանեն միմյանց,

- բոլոր տնտեսական գործառնությունների արդյունքները հաշվապահական հաշվառման հաշիվներում պետք է գրանցվեն գործարքի իրականացման պահին, որպեսզի արտացոլվեն այն հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվություններում, որին դրանք վերաբերվում են: Բացի դրամական միջոցների հոսքերի մասին տեղեկատվության հաշվապահական հաշվառումը վարվում է հաշվեգրման սկզբունքով՝ տարին ընդունելով 365 օր տեղաբաշխված միջոցների և 360 օր ներգրավված միջոցների համար: Հաշվետու տարվա սկիզբ է համարվում տվյալ տարվա հունվարի 1-ը և հաշվետու տարվա վերջ է համարվում տվյալ տարվա դեկտեմբերի 31-ը:

1.5 Ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացվող տեղեկատվությունը պետք է լինի՝
 ա) տեղին՝ օգտագործողների կողմից որոշումներ ընդունելու համար,

բ) արժանահավատ այն առումով, որ այն ճշմարիտ ներկայացնի Բանկի գործունեության արդյունքները և ֆինանսական վիճակը, արտացոլի ոչ միայն իրադարձությունների և գործառնությունների իրավական ձևը, այլև տնտեսական բովանդակությունը,, չեզոք լինի և ուղղված չլինի օգտագործողների առանձին խմբերի շահերի բավարարմանը, հաշվենկատ և ամբողջական լինի բոլոր էական դրսևորումներում:

2. Հաշվապահական հաշվառման հաշվային պլանը

2.1 ՀՀ կենտրոնական բանկի և ՀՀ ֆինանսների ու էկոնոմիկայի նախարարության հետ համատեղ հաստատված «ՀՀ տարածքում գործող բանկերի հաշվապահական հաշվառման հաշվային պլան»-ը և «Հաշվապահական հաշվառման հաշվային պլանի կիրառման հրահանգ»-ը ուժի մեջ են 2003թ-ի հունվարի 1-ից: Դրանք իրենց պահանջներով, գոյություն ունեցող և բացված նոր հաշիվների խմբավորումով ըստ կարգերի և ենթակարգերի հիմնականում համապատասխանեցված են ՀՀՀՀ Ստանդարտներին: Քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտների սահմանումը համապատասխանեցվել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքին:

2.2 Հաշվային պլանը բաղկացած է վեց մասերից՝ ակտիվներ, պարտավորություններ, կապիտալ, եկամուտներ, ծախսեր և հետհաշվեկշռային հաշիվներ: Հաշիվները խմբավորված (կողավորված) և բաժանված են երկնիշ բաժինների, բաժինները՝ եռանիշ ենթաբաժինների, ենթաբաժինները՝ քառանիշ հաշիվների: Բանկը անհրաժեշտության դեպքում կարող է բացել առանձին հաշիվներ հաշվային պլանում, որոնք հաշվետվությունների մեջ խմբավորվում են համաձայն հաստատված հաշվային պլանի:

2.3 Ակտիվները և պարտավորությունները խմբավորվել են ըստ գործառնությունների բնույթի (օրինակ՝ վարկեր, դեպոզիտներ, ներգրավված միջոցներ, թղթակցային հաշիվներ և այլն), ըստ ժամկետայնության՝ ցպահանջ և ժամկետային, ըստ ռեզիդենտության՝ ռեզիդենտ և ոչ ռեզիդենտ, ըստ կազմակերպարավական տեսակի՝ ֆիզիկական անձինք, բանկեր և ֆինանսական կազմակերպություններ, իրավաբանական անձինք, հիմնարկներ, որոնք իրենց հերթին տարանջատվել են առևտրային և ոչ առևտրային, պետական և ոչ պետական: Ֆինանսական ակտիվները տարանջատվել են առևտրական նպատակներով պահվող, վաճառքի համար մատչելի և մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների:

2.4 Հաշվային պլանում հաշվառման հաշվեգրման մեթոդի կիրառման համար ակտիվներում և պարտավորություններում յուրաքանչյուր ենթաբաժնում ստացվելիք և վճարվելիք գումարների հաշվառման համար նախատեսված են հաշիվներ, որոնք անկախ վճարման փաստից թղթակցում են «Եկամուտներ» և «Ծախսեր» կարգերի համապատասխան հաշիվների հետ և այնուհետև փակվում են փաստացի վճարումը կատարվելուց հետո: Հաշվեգրված ստացվելիք տոկոսները պայմանագրով նախատեսված ժամկետներում չստանալու դեպքում, ըստ ակտիվների դասակարգման ընթացակարգերի ճանաչվում են ծախս՝ նախորդ ժամանակաշրջանում հաշվեգրված տոկոսների գծով և ակտիվի անհուսալի դասակարգման դեպքում դուրս են գրվում հաշվեկշռից և հաշվառվում հետհաշվեկշռում, մարման դեպքում տրվում է վերականգնիչ

ձևակերպում: Պայմանագրային ժամկետներում չհավաքագրված տոկոսագումարները (չճանաչված տոկոսային եկամուտները) տարանջատված հաշվառվում են համապատասխան հաշիվներում:

2.5 Հաճախորդների ռեզիդենտությունը որոշվում և հաշվառումը կատարվում է համաձայն գործող օրենսդրության:

2.6 Հաշվային պլանում հաճախորդները դասակարգված են հետևյալ խմբերի՝ ֆիզիկական անձինք, իրավաբանական անձինք, հիմնարկներ, բանկեր և ֆինանսական կազմակերպություններ:

2.6.1 Ֆիզիկական անձանց թվին են դասվում՝

- քաղաքացիները (ֆիզիկական անձինք)
- ֆիզիկական անձ տնտեսավարող սուբյեկտները

2.6.2 Բանկերի և ֆինանսական կազմակերպությունների խմբին են դասվում՝

- բանկեր
- գրավատներ
- ինվեստիցիոն ընկերություններ, ինվեստիցիոն հիմնադրամներ
- ինվեստիցիոն ծառայություններ մատուցող հիմնարկներ
- վճարահաշվարկային փաստաթղթերի քլիրինգային կենտրոններ
- քարտային վճարումների պրոցեսինգ իրականացնող, վճարային քարտեր թողարկող կենտրոններ և ձեռնարկություններ:

2.6.3 Իրավաբանական անձ է համարվում այն կազմակերպությունը, որը որպես սեփականություն ունի առանձնացված գույք և իր պարտավորությունների համար պատասխանատու է այդ գույքով, կարող է իր անունից ձեռք բերել և իրականացնել գույքային և ոչ գույքային իրավունքներ, կրել պարտավորություններ, դատարանում հանդես գալ որպես հայցվոր կամ պատասխանող: Իրավաբանական անձանց թվին, որոնց նկատմամբ նրանց հիմնադիրները ունեն պարտավորական իրավունքներ, պատկանում են տնտեսական ընկերակցություններն ու ընկերությունները, իսկ որոնց նկատմամբ նրանց հիմնադիրները չունեն պարտավորական իրավունքներ, պատկանում են հասարակական միավորումները, հիմնադրամները, իրավաբանական անձանց միությունները: Իրավաբանական անձինք կարող են լինել շահույթ ստանալու նպատակ հետապնդող (առևտրային) կամ չհետապնդող (ոչ առևտրային) կազմակերպություններ: Իրավաբանական անձանց խմբին են դասվում ինչպես առևտրային, այնպես էլ ոչ առևտրային բնույթ ունեցող.

- բաժնետիրական ընկերությունները
- սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունները
- արտադրական և սպառողական կոոպերատիվները
- պետական կարգավիճակով ձեռնարկությունները
- օտարերկրյա և/կամ համատեղ ձեռնարկությունները, կազմակերպությունները:

2.6.4 Հիմնարկ է համարվում կառավարչական, սոցիալ-մշակութային, կրթական կամ ոչ առևտրային բնույթի այլ գործունեություն իրականացնելու համար իրավաբանական անձի ստեղծած կազմակերպությունը, որը չունի իրավաբանական անձի կարգավիճակ և գործում է հիմնադիր անձի հաստատած կանոնադրության հիման վրա:

2.7 Հաշվային պլանի 16 և 17 «Հաճախորդներին տրված վարկեր և այլ փոխատվություններ» բաժիններում բացված են վարկերի հնարավոր կորուստների ծածկման պահուստների և չճանաչված տոկոսային եկամուտների հաշիվները, որոնք ինչպես և 19 «Դեբիտորներ և գալիք ժամանակաշրջանի ծախսեր» բաժնում բացված դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստների հաշվառման հաշիվները, հաշվեկշռի ակտիվային մասում հաշվառվող կոնտրակտիվային հաշիվներ են: Այս հաշիվներով հաշվառումը տարվում է «ՀՀ

տարածքում գործող բանկերի ակտիվների դասակարգման և հնարավոր կորուստների պահուստների ձևավորման կարգի» համաձայն: Բանկի արտաքին և ներքին դեբիտորները և կրեդիտորները՝ ինչպես դրամով, այնպես էլ արտարժույթով, հաշվառվում են տարանջատված ձևով, առանձին հաշիվներում: Ներքին դեբիտորների և կրեդիտորների թվին են դասվում Բանկի և իր մասնաճյուղերի, Բանկի և իր աշխատակիցների միջև ձևավորված գործունեության հետևանքները: Արտաքին դեբիտորների և կրեդիտորների թվին են դասվում այն ակտիվներն ու պարտավորությունները, որոնք առաջանում են Բանկի և այլ կազմակերպությունների, ֆիզիկական անձանց և հիմնարկների միջև:

2.8 Ֆյուչերս, ֆորվարդ, օպցիոն և սվոպ հեջավորման ածանցյալ գործիքների հաշվառումը պայմանագրային գումարներով տարվում է Բանկի հետհաշվեկշռում, իսկ իրական արժեքով արտացոլվում են հաշվեկշռային հաշվառման մեջ: Հեջավորումը ներառում է հեջավորման գործիքի և հեջավորման հողվածի իրական արժեքի կամ դրանց վերագրելի դրամական միջոցների հոսքերի փոփոխություններից համապատասխան եկամուտների հաշվառում:

2.8.1 Հեջավորման գործիքը հեջի հաշվապահական հաշվառման նպատակներով նախատեսված ածանցյալ գործիք է կամ սահմանափակ հանգամանքներում մեկ այլ ֆինանսական ակտիվ կամ պարտավորություն, որի իրական արժեքը կամ դրամական միջոցների հոսքերն, ակնկալվում է, որ կփոխհատուցեն նախատեսված հեջավորված հողվածի իրական արժեքի կամ ապագա դրամական միջոցների հոսքերի փոփոխությունը:

2.8.2 Հեջավորման փոխհարաբերությունները լինում են երեք տիպի՝

- իրական արժեքի հեջ՝ ճանաչված ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքի փոփոխություններին ենթարկվածության հեջ, որը վերաբերում է որոշակի ռիսկի և ազդեցություն կթողնի հաշվետու ժամանակաշրջանի գուտ շահույթի վրա,
- դրամական միջոցների հոսքերի հեջ՝ դրամական միջոցների հոսքերի տատանումներին ենթարկվածության հեջ,
- արտերկրյա միավորում գուտ ներդրման հեջ:

2.8.3 Հեջավորման հողվածն ակտիվ է, պարտավորություն, կայուն պարտավորություն կամ կանխատեսված ապագա գործարք, որը բանկին ենթարկում է իրական արժեքի փոփոխությունների կամ դրամական միջոցների ապագա հոսքերի փոփոխությունների ռիսկին:

Եթե հեջավորման հողվածը ոչ ֆինանսական ակտիվ է կամ պարտավորություն, այն պետք է նախատեսվի որպես հեջավորված հողված՝

ա) արտարժույթային ռիսկերի համար,

բ) որպես մեկ ամբողջություն բոլոր ռիսկերի համար, քանի որ դժվար է առանձնացնել և չափել դրամական միջոցների հոսքերի կամ իրական արժեքի փոփոխությունների համապատասխան մասը, որը վերագրելի է արտարժույթային ռիսկերից տարբեր այլ յուրահատուկ ռիսկերին:

2.8.4 Ածանցյալ գործիքը տիրապետողից կամ դուրս գրողից չի պահանջում պայմանագրի սկզբին ներդնել կամ ստանալ այդ պայմանական մեծությունը, որի գծով վերջնահաշվարկը կատարվում է ապագա որևէ ամսաթվին: Այլ դեպքում ածանցյալ գործիքը կարող է պահանջել ֆիքսված վճարում՝ որպես որևէ ապագա դեպքի արդյունք, որը կապված չէ որևէ պայմանական մեծության հետ: Ածանցյալ գործիքները առաջացնում են իրավունքներ և պարտավորություններ, որոնք հանգեցնում են ֆինանսական գործիքներում պարունակվող մեկ կամ մի քանի ֆինանսական ռիսկերի՝ ֆինանսական գործիքի մասնակից կողմերի միջև փոխանցման:

2.8.5 Պայմանագիրը կնքելու պահին ածանցյալ ֆինանսական գործիքները կողմերից մեկին տալիս են մյուս կողմի հետ պոտենցյալ նպաստավոր պայմաններով ֆինանսական ակտիվներ փոխանակելու պայմանագրային իրավունք կամ մյուս կողմի հետ պոտենցիալ ոչ նպաստավոր պայմաններով ֆինանսական ակտիվներ փոխանակելու պայմանագրային պարտավորություն:

2.8.6 Ֆյուչերս պայմանագիրն արժեթուղթ է որով մի կողմը պարտավորվում է (սովորաբար որոշակի գրավի դիմաց) սահմանված քանակով, հաստատագրված գներով և ժամկետներում մյուս կողմից ձեռք բերել կամ նրան վաճառել որևէ ակտիվ:

2.8.7 Ֆորվարդային պայմանագիրն արժեքուղթ է որով մի կողմը պարտավորվում է (սովորաբար որոշակի գրավի դիմաց) սահմանված ժամկետներում, մյուս կողմից գործարքի կնքման պահին շուկայական ձևավորված գնով ձեռք բերել կամ նրան վաճառել որևէ ակտիվ:

2.8.8 Օպցիոն պայմանագիրն արժեքուղթ է, որով մի կողմը (սովորաբար որոշակի գրավի դիմաց) մյուս կողմին իրավունք է տալիս սահմանված ժամկետով և իր անունից ձեռք բերել կամ վաճառել որոշակի քանակի ակտիվ, այդ թվում ֆյուչերսային կամ ֆորվարդային պայմանագիր:

2.9 Բանկի հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռք բերման, բարելավման վրա կատարված ներդրումները հաշվառվում են 22 բաժնի համապատասխան հաշիվներում, որոնք աշխատանքների ավարտից հետո (կատարողական ակտերի հիման վրա) ավելացվում են 23, 24, 25 բաժիններում հաշվառվող ոչ նյութական ակտիվների և/կամ հիմնական միջոցների արժեքներին, կամ ծախսագրվում են, կախված ՀՀՀՀՍ 16 «Հիմնական միջոցներ» և ՀՀՀՀՍ 38 «Ոչ նյութական ակտիվներ» ստանդարտներով սահմանված կապիտալացման կամ ծախսագրման չափանիշներից:

2.10 Հիմնական միջոցները և ոչ նյութական ակտիվները հաշվեկշռում հաշվառվում են իրենց սկզբնական արժեքով (ներառյալ հարկերը) խմբավորված՝ ըստ ամորտիզացիոն մասհանումների միասնական նորմաների: Նույնատիպ խմբավորումով հաշվառվում են հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների նկատմամբ հաշվարկված ամորտիզացիոն հատկացումները: Վերջիններս հաշվառվում են հաշվեկշռի ակտիվում բացասական նշանով որով պակասեցվում է ակտիվների ընդհանուր հանրագումարը: Արտարժույթով ձեռք բերված հիմնական միջոցները հաշվառվում են ձեռք բերման օրվա դրությամբ համարժեք ՀՀ դրամով:

2.11 Հիմնական միջոցները նյութական ակտիվներ են, որոնք սեփականության իրավունքով պատկանում են Բանկին, առկա են Բանկում աշխատանքների կատարման, ծառայությունների մատուցման, ապրանքների իրացման և վարչական նպատակներով օգտագործելու համար, ենթակա են օգտագործման ավելի քան մեկ տարի ժամկետով, անկախ արժեքից, և օգտագործման ընթացքում պահպանում են իրենց բնահիրային տեսքը և առանձնացվելի են այլ ակտիվներից:

2.12 Բոլոր հիմնական միջոցներն օգտագործման ընթացքում մաշվում են՝ բացառությամբ հողի: Մաշվող հիմնական միջոցները իրենց հերթին բաժանվում են երկու մասի՝

ա) որոնց տվյալ պահին մաշվածություն հաշվարկվում է (շահագործման մեջ գտնվող հիմնական միջոցներ)

բ) որոնց տվյալ պահին մաշվածություն չի հաշվարկվում (շահագործման մեջ չգտնվող հիմնական միջոցներ)

գ) հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության վերջում հիմնական միջոցի մնացորդային ակնկալվող արժեքը գրո է:

Կազմվում է հանձնաժողով համապատասխան մասնագետների ներգրավմամբ, որոնց եզրակացության հիման վրա բանկի վարչությունը որոշում է կայացնում այն հիմնական միջոցների վերաբերյալ, որոնք շահագործման ընթացքում վնասվել են, և/կամ բարոյապես և ֆիզիկապես մաշվել են:

Այն հիմնական միջոցները, որոնք պիտանի չեն հետագա օգտագործման համար, դուրս են գրվում հաշվեկշռից և օգտագործվում են որպես պահեստամասեր:

2.13 Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների մաշվածությունը բանկում հաշվարկվում է համաձայն «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված ակտիվների առանձին խմբերի ամորտիզացիոն մասհանումների նվազագույն նորմերի, ինչը կարող է վերանայվել Բանկի խորհրդի որոշմամբ: Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության վերանայումը և վերագնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀՀՀ Ստանդարտ 16-ի: Ամորտիզացիան հաշվարկվում է ամենամսյա հավասարաչափ հատկացումների մեթոդով, ակտիվների օգտակար ծառայության ամբողջ ընթացքում: Բանկը կարող է վերանայել հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետը ելնելով դրանց ֆիզիկական և բարոյական մաշվածությունից:

Բանկում շահագործումից դուրս և այլ հիմնական միջոցների հաշվառումը տարվում է հաշվային պլանի 25 բաժնի համապատասխան հաշիվներում համաձայն ՀՀՀՀ համապատասխան ստանդարտների:

2.14 Բանկի կողմից ձեռք բերված տնտեսական գույքը և նյութերը, որոնք ունեն մինչև մեկ տարի օգտագործման ժամկետ և/կամ օգտագործման ընթացքում բնափրապես սպառվում են, հաշվառվում են 26 բաժնում բացված հաշվեկշռային հաշիվներում: Մատակարարների ներկայացրած հաշվարկային փաստաթղթերում առանձնացված ԱԱՀ գումարները, յուրաքանչյուր ամսվա վերջում, ծախսագրվում են՝ համաձայն «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի, հաճախորդներից ստացված ԱԱՀ գումարների հետ հաշվանցելուց հետո, այնուհետև ակտիվների գումարները մուտքագրվում են համապատասխան հաշիվներում՝ իրենց գուտ արժեքով:

2.15 Բանկի ներդրումները այլ անձանց կանոնադրական հիմնադրամներում հաշվառվում են 21 բաժնի համապատասխան հաշիվներում: Այս բաժինը ներառում է հետևյալ ենթաբաժինները՝

- ա) բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող,
- բ) ինքնարժեքի մեթոդով հաշվառվող,
- գ) համամասնական համախմբման մեթոդով հաշվառվող:

2.15.1 Բաժնեմասնակցության մեթոդ՝ հաշվառման մեթոդ է, որի դեպքում ներդրումը սկզբնապես գրանցվում է ինքնարժեքով, իսկ հետո ճշգրտվում է ձեռքբերումից հետո ներդրման օբյեկտի գուտ ակտիվներում ներդրողի բաժնեմասի փոփոխությունների չափով: Ներդրման օբյեկտից ստացվող շահաբաժինը նվազեցնում է ներդրման հաշվեկշռային արժեքը:

2.15.2 Ինքնարժեքի մեթոդ՝ հաշվառման մեթոդ է, որի դեպքում ներդրումը գրանցվում է ինքնարժեքով: Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ներդրումներից եկամուտներն արտացոլվում են միայն այն չափով, որքանով որ ներդրողը բաժին է ստանում ներդրման օբյեկտի՝ ձեռքբերման ամսաթվից հետո կուտակված չբաշխված գուտ շահույթի բաշխումից: Դրանից ավելի բաշխումը դիտվում է որպես ներդրման փոխհատուցում և գրանցվում որպես ներդրման ինքնարժեքի նվազեցում:

2.15.3 Համամասնական համախմբում՝ հաշվառման և հաշվետվական մեթոդ է, համաձայն որի համատեղ վերահսկվող միավորի ակտիվներից, պարտավորություններից, եկամուտներից և ծախսերից յուրաքանչյուրի մեջ ձեռնարկողի բաժինը միավորվում է ձեռնարկողի ֆինանսական հաշվետվությունների համանման հոդվածների հետ՝ տող առ տող, կամ ձեռնարկողի ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացվում է առանձին տողով:

2.16 Հաշվեկշռի 12 «Առևտրային նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվներ», 15 «Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ», 20 «Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ» բաժիններում հաշվառվում են ՀՀ պետական և ոչ պետական, այլ երկրների պետական և ոչ պետական արժեթղթերը, ռեպո համաձայնագրերով ձեռք բերված արժեթղթերը:

12 և 15 բաժիններում ընդգրկված ակտիվները սկզբնական ճանաչման ժամանակ գրանցվում են ձեռք բերման արժեքով, իսկ յուրաքանչյուր հաշվետու ամսվա վերջին աշխատանքային օրը վերագնահատվում են իրական արժեքով և հետևանքերը գրանցվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

20 բաժնում ընդգրկված ակտիվների սկզբնական գրանցումը կատարվում է ձեռքբերման արժեքով (անվանական արժեքին գումարած հավելվածար կամ հանած գեղչատոկոս), իսկ այնուհետև ամորտիզացված արժեքով: Սկզբնական գրանցման ժամանակ մինչև ձեռք բերումը ակտիվի գծով կուտակված և չվճարված տոկոսների գումարով Բանկը դեբետագրում է ստավելիք տոկոսների հաշիվները: Ձեղջատոկոսի գումարը դուրս է գրվում եկամուտների հաշվին, իսկ հավելվածարինը՝ եկամուտների հաշվից՝ օգտագործելով էֆեկտիվ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եթե բանկը այս կարգի ակտիվները վերադասակարգում է որպես առևտրական նպատակներով պահվող կամ վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ, ապա գրանցումը կատարվում է դրանց տվյալ օրվա իրական գնի համաձայն: Այն դեպքում երբ ներդրումները դասակարգվում են որպես

առևտրային նպատակով պահվող ակտիվներ, ապա գնման ժամանակ առաջացած շահույթը կամ վնասը ձևակերպվում է եկամուտների կամ ծախսերի համապատասխան հաշիվներով: Եթե ակտիվը վերադասակարգվում է որպես վաճառքի համար, ապա վերագնահատման արդյունքը՝ որպես իրական արժեքի և հաշվեկշռային արժեքի միջև եղած տարբերություն գրանցվում է հաշվեկշռի 5123 «վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների վերագնահատումից առաջացած չիրացված շահույթ/վնաս» հաշվում:

2.17 Հաշվեկշռում առկա են միայն ակտիվային կամ միայն պասիվային հաշիվներ: Ակտիվապասիվային հաշիվներ Բանկի հաշվեկշռում չեն հաշվառվում: Հաշիվների օրվա վերջին մնացորդներից ծրագրային եղանակով դուրս է բերվում մեկ մնացորդ, կամ ակտիվային կամ պասիվային՝ ըստ պատկանելության:

2.18 Բանկի ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները կարող են արտահայտվել ինչպես ՀՀ դրամով, այնպես էլ արտարժույթով: Սակայն ֆինանսական հաշվետվություններում դրանք արտացոլվում են ՀՀ ԿԲ կողմից սահմանված հաշվարկային փոխարժեքով արտահայտված ՀՀ դրամներով:

2.19 Արտարժույթը դասակարգվում է ազատ փոխարկելի և սահմանափակ փոխարկելի խմբերի:

Ազատ փոխարկելի արտարժույթ է համարվում SDR-ը, Եվրոն, ԱՄՆ-ի դոլարը, ճապոնական իենը, անգլիական ֆունտ ստեռլինգը, շվեյցարական ֆրանկ, կանադական դոլար, շվեդական կրոն, դանիական կրոնը և ավստրալիական դոլար:

Մնացած բոլոր արտարժույթները համարվում են սահմանափակ փոխարկելի:

3. Հարկերի հաշվառման վերաբերյալ դրույթներ

3.1 Բանկի կողմից իր հարկային պարտավորությունների հաշվարկն ու հարկումը իրականացվում է հետաձգված հարկային ակտիվների կամ պարտավորությունների մեթոդով:

3.2 Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները, որոնք հանդիսանում են եկամուտների և ծախսերի գրանցման հաշվապահական և հարկային մոտեցումների ժամանակային տարբերության արդյունք, ճանաչվում են այն դեպքում, երբ գոյություն ունի հավանականություն. որ այդ հարկերը կվճարվեն կամ կփոխհատուցվեն մոտակա ապագայում:

3.3 Բանկի և պետական մարմինների, ինչպես նաև այլ սուբյեկտների միջև առաջացող որպես հարկային սուբյեկտի և կամ հարկային գործակալի փոխհարաբերությունները կարգավորվում են բանկում հարկերի հաշվարկման, հաշվառման և վճարման գործընթացը կարգավորող կարգի, իսկ դրա բացակայության կամ գործող օրենսդրական և/կամ ենթաօրենսդրական կարգերին հակասելու դեպքում՝ վերջիններիս և հարկային քաղաքականությունը կարգավորող պետական իրավասու մարմնի հրահանգների համաձայն:

4. Ակտիվների և պարտավորությունների գույքագրումը

Ֆինանսական հաշվետվությունների արժանահավատությունն ապահովելու նպատակով Բանկում իրականացվում են ակտիվների և պարտավորությունների գույքագրում

«Հաշվապահական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքի և ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից 13.07.01թ-ին հաստատված «Առևտրային բանկերում ակտիվների և պարտավորությունների գույքագրման կարգի» համաձայն: Պարտադիր գույքագրումներ իրականացվում են «Հաշվապահական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի 2-րդ կետում սահմանված դեպքերում, ինչպես նաև նյութական պատասխանատու անձանց ժամանակավոր անաշխատունակության և մեկ այլ անձով փոխարինելու դեպքերում: Գույքագրման ենթակա են Բանկի ինչպես ակտիվներն ու պարտավորությունները, այնպես էլ փաստաթղթերը, ի պահ ընդունված և պահպանվող նյութական և այլ արժեքները:

Գույքագրման ժամանակ Բանկի ղեկավարի կարգադրությամբ ստեղծվում է հանձնաժողով, որի կազմի մեջ ընդգրկվում են Բանկի տարբեր ստորաբաժանումների աշխատակիցներ: Գույքագրման հանձնաժողովի կազմը չպետք է պակաս լինի 4 անձից, իսկ տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների կազմմանը նախորդող գույքագրման ժամանակ՝ 6 անձից:

Իրականացվող գույքագրման աշխատանքները ոչ մի կերպ չպետք է խոչընդոտեն Բանկի և առանձին աշխատակիցների բնականոն գործունեությանը: Նման խնդրի առաջացման դեպքում՝ հատուկ կարգադրությամբ, գույքագրման աշխատանքները կարող են տեղափոխվել ոչ աշխատանքային ժամերին:

Գույքագրման ժամկետները սահմանվում են Բանկի ղեկավարի կարգադրությամբ, առավելագույնը՝ մինչև 5 բանկային օր. բացառությամբ ամենամյա գույքագրումների, որոնց առավելագույն ժամկետն է մեկ ամիս: Տարեկան գույքագրումների հանձնաժողովը ղեկավարում է Բանկի ղեկավարը կամ նրա տեղակալը:

Գույքագրումների արդյունքները փաստաթղթավորվում են պատշաճ կերպով, հայտնաբերված պակասորդները և ավելցուկները արձանագրվում են: Նման տարբերությունների առաջացման դեպքում նյութական պատասխանատու անձանց կողմից կազմվում է բացատրագիր, հայտնաբերված տարբերությունների առաջացման պատճառների մատնանշմամբ: Կորուստների առաջացման համար մեղավոր անձինք պարտավոր են փոխհատուցել դրանք:

Հայտնաբերված տարբերությունները, ինչպես նաև դրանց հատուցումները, ձևակերպվում են Բանկի հաշվեկշռում համաձայն հաշվառման գործող ստանդարտների:

Գույքագրման փաստաթղթերը պահվում են Բանկի հաշվապահական հաշվառման փաստաթղթերում օրենսդրությամբ սահմանված կարգով և ժամկետներով:

5. Աշխատավարձ և դրան հավասարեցված վճարումներ

Բանկի համակարգում աշխատավարձը հաշվարկվում և վճարվում է ամսեկան երկու անգամ՝ յուրաքանչյուր ամսվա 15-ին և ամսվա վերջին աշխատանքային օրը:

Արձակուրդային գումարի հաշվարկի համար հիմք է հանդիսանում աշխատակցի դիմումի հիման վրա Բանկի Վարչության նախագահի տրված հրամանը: Արձակուրդային գումարը վճարվում է աշխատակցին արձակուրդային ամսվան նախորդող 12 ամիսների փաստացի հաշվարկված գումարների միջին ամսականի հիման վրա, կիրառելով 21.3 գործակիցը: Վճարման ենթակա գումարը փոխանցվում է աշխատակցի քարտային հաշվին արձակուրդին նախորդող 3 գործառնական օրվա ընթացքում:

Բացառիկ դեպքերում, աշխատանքային օրենգրքի համաձայն, Բանկի Վարչության նախագահի կողմից տրված հրամանի հիման վրա աշխատակիցը կարող է ետ կանչվել արձակուրդից:

Համաձայն Բանկի վարչության նախագահի հրամանի ոչ աշխատանքային և տոն օրերին աշխատելու համար աշխատակիցները վարձատրվում են համաձայն ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի:

6. Հաշվեկշիռը և ֆինանսական հաշվետվությունները

6.1 Բանկի համակարգում գործառնական օրվա փաստաթղթավորումը և արխիվացումը կատարվում է համաձայն Բանկում առանձին գործառնությունների վերաբերյալ գործող կարգերին և կանոնակարգերին: Ընդ որում անհրաժեշտ է համարվում ապահովել գործառնությունների արխիվացումն ինչպես թղթային, այնպես էլ մագնիսական կրիչների վրա:

6.2 Արխիվացված տեղեկատվության պահպանման նվազագույն ժամկետ է սահմանվում 5 տարին:

6.3 Գործառնական օրվա թղթային և էլեկտրոնային փաստաթղթերը հաստատվում են ստորագրություններով (նաև էլեկտրոնային ստորագրություններով) համապատասխան ղեկավար անձանց կողմից:

6.4 Խարդախությունների ռիսկի նվազեցման նպատակով առանձին փաստաթղթով՝ Բանկի հաշվապահական հաշվառման ստորաբաժանման ղեկավարի կողմից ստորագրությամբ հաստատվում և արխիվացվում են նաև գործառնական օրվա ընթացքում չհաստատված և/կամ հեռացված գործարքները:

6.5 Բանկի համակարգում, ըստ մասնաճյուղերի, յուրաքանչյուր օր ձևավորվում է հաշվեկշիռ, որը էլեկտրոնային եղանակով ամեն օր ուղարկվում է գլխամասային գրասենյակ: Գլխամասային գրասենյակում ստանալով հաշվեկշիռները, համակարգի համար ձևավորվում է մեկ ամփոփ հաշվեկշիռ:

6.6 Բանկի ֆինանսատնտեսական գործառնությունների ֆինանսական արդյունքները արտահայտվում են հաշվային պլանի 6000 և 7000 կարգի հաշիվներում: Գրանց հաշվառումը կատարվում է տարվա ընթացքում աճողական կարգով, գործառնությունների արդյունքների ամենօրյա ձևակերպումների միջոցով:

6.6.1 Տոկոսային եկամուտը ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություններում ճանաչվում է հաշվեգրման մեթոդով և ճշգրտվում չաշխատող վարկերի գծով հաշվեգրված տոկոսների չափով: Կոմիսիոն և այլ վճարումները եկամուտ են ճանաչվում գործարքի փաստացի իրականացման ժամանակ:

6.6.2 Տոկոսային ծախսերը ճանաչվում են հաշվեգրման սկզբունքով: Ոչ տոկոսային ծախսերը ճանաչվում են ինչպես հաշվեգրման այնպես էլ դրամարկղային սկզբունքներով:

6.6.3 Արժեթղթերի զեղչատոկոսները որպես տոկոսային եկամուտ էֆեկտիվ %-դրույքի մեթոդով ամորտիզացվում են արժեթղթերի մարման ժամանակահատվածի ընթացքում:

6.7 Բանկի շահույթը և (կամ) վնասը ձևավորվում է ինչպես օրական, այնպես էլ տարեսկզբից աճողական կարգով: Տարվա վերջին աշխատանքային օրը մասնաճյուղերում փակվում են եկամուտները և ծախսերը՝ հաշվային պլանում դրա համար նախատեսված հաշիվների միջոցով, դրանք տեղափոխելով գլխամասային գրասենյակ:

6.8 Ֆինանսական հաշվետվությունները բանկի կողմից կազմվում և ներկայացվում են ՀՀՀՄ 30-ի «Բանկերի և նմանատիպ ֆինանսական հաստատությունների ֆինանսական հաշվետվություններում բացահայտումներ»-ի համաձայն: